

TRT ve TÜRK HALK MÜZİĞİ DERLEMELERİ

Türker EROĞLU

Görevimiz gereği yurdun çeşitli yerlerinde yaptığımız folklor saha araştırmaları sırasında vatan-daşlarımızın "Türkülerimiz doğru icra edilmiyor" diyerek TRT'den şikâyetçi olduklarını gördük. Ayrıca, yaptığımız derlemeler sırasında TRT repertuarında bulunan bazı parçaların, mahallinde farklı icra edildiğini tesbit ettik. Bu tesbitlerimiz uzman arkadaşlarımızla beraber TRT repertuarında bulunan notaları incelemek ve derlemelerden elde ettiğimiz malzemelerle karşılaştırmak suretiyle devam etti. Neticede bizim tesbitlerimizle, TRT repertuarında bulunan türkü ve/veya ezgiler arasında bariz farklılıklar olduğunu gördük.

Bu farklılıkların sebeplerini düşündüğümüzde dört temel sebep akla gelmektedir. Birincisi "Kaynak kişilerin yetersizliği", ikincisi "Derleyicinin yetersizliği", üçüncüsü "Notist (notaya alan) in yetersizliği veya hatası", dördüncüsü ise "Repertuar kurulunun hatası"dır.

1. Kaynak Kişinin Yetersizliği

- Kaynak kişi bölgeyi temsil kabiliyetine sahip değildir.
- Kaynak kişi bölgenin insanı değildir.

2. Derleyicinin Yetersizliği

- Derleyici, araştırmacı formasyonuna sahip değildir. (Araştırma metod ve teknikleri konusunda yeterli bilgiye sahip değildir.)
- Derlediği türkü veya ezgiyi çeşitli kaynak kişilerden almak suretiyle denetlememiştir.
- Kaynak kişinin yeterli olup olmadığını araştırmamıştır.
- Bölgenin müzik yapısı hakkında ön bilgi almamıştır.

3. Notist Hatası

- Notist türkü veya ezgiyi notaya alırken iyi dinleyip kontrolünü yapmamıştır.
- Yörenin müzik yapısını bilmediği için hatalı no-

talama yapmıştır.

- Biraz ihtimam gösterip detaylı notalama yaparak mahalli tavırları tesbit etmemiş veya edememiştir.

4. Repertuar Kurulu Hatası

- Kurulun hatası, yukarıda sözü edilen eksiklikleri görememesidir.

Bunun sebebi de, olsa olsa, kurul üyelerinin üyelik yapabilecek formasyona sahi olmamaları akla gelebilir.

Bütün bu eksiklikler bir araya geldiği zaman repertuara alınan eserlerin kaynaktakinden farklı olması çok normaldir.

Neler Yapılmalıdır?

En başta yapılması gereken şey, repertuar kurulunda konuyla ilgili ilmi formasyona sahip tecrübeli şahısların (hatta akademisyenlerin) bulunmasını temin etmektir.

İkinci olarak, bir derleyici repertuar kuruluna bir malzeme getirdiği zaman önce derleyicinin formasyonuna bakılmalı, daha sonra malzemeler değerlendirilmeye alınmalı veya en azından derleyicinin formasyonu göz önünde bulundurulularak değerlendirme yapılmalıdır.

Üçüncü olarak, görev verilecek notistin ihtimamla seçilip, kendisine kıstaslar verilerek, notaya alınırken özellikle mahalli tavırları da belirtmesi temin edilmelidir.

Hepsinden önemlisi bu işin başında bulunan selahiyetli şahısların olaya yalnızca yayıncı ve icracı gözüyle değil, en başta ilim adamı gözüyle bakmalarıdır.

Bunlar gerçekleştiğinde TRT radyo ve televizyonundan yayımlanan Türk halk müziği eserlerinin asıl sahibi olan halkın, TRT'den şikâyetçi olmayacağı; böylece verenin alandan razı olacağı kanaatindeyiz.

Kültürümüzün önemli bir unsuru olan halk müziğimizin doğru bir şekilde tesbiti ve icrası, gelecek nesillere doğru olarak aktarılması millî bir görevdir. Bu işi dosdoğru yapmayanlar vebal altındadır.